

Klimat effektiv plastupphandling

Genomförda aktiviteter

Förord

99 procent av all plast som tillverkas idag är baserad på olja eller naturgas som är fossila råvaror. Plasten bidrar därför med betydande koldioxidutsläpp både vid tillverkningen och när den går till energiåtervinning efter användning. Men det finns flera sätt att gå till väga för att minska klimatpåverkan från användningen av plast. Upphandling och förändrade upphandlingskriterier är ett av flera viktiga verktyg.

Projektet Klimateffektiv plastupphandling pågick mellan mars 2017 och februari 2019 och var ett samarbete mellan Fresenius-Kabi, Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Region Uppsala, Uppsala pastorat, Uppsala kommun och Vattenfall Värme AB. Tillsammans arbetade de för att genom upphandling påverka leverantörer och producenter av plastprodukter att utöka sitt sortiment av återvunna och förnybara produkter. Därutöver arbetade projektdeltagarna aktivt med att minska användandet av plastprodukter av fossilbaserad plast.

Detta är en sammanställning av alla de aktiviteter som projektet genomfört.

Materialet är finansierat av Klimatklivet.

Uppsala klimatprotokoll
klimatprotokoll@ uppsala.se
www.klimatprotokollet.uppsala.se

Möten

Projektgruppsmöten

Genomförda möten med projektets deltagare för uppföljning och planering av verksamhet inom projektet.

- 2017: 24 augusti, 3 oktober och 12 december.
- 2018: 8 mars, 17 april, 28 augusti och 29 oktober.
- 2019: 8 januari.

Projektavstämningsmöten

Avstämning med projektägare av genomförda och kommande aktiviteter, kommunikationsinsatser samt ekonomi.

- 2018: 2 maj, 13 juni, 28 augusti, 24 september, 9 oktober, 24 oktober, 19 november och 17 december (2018),
- 2019: 30 januari, 13 februari och 27 februari.

Fokusgruppsmöten

Fokusgruppsmöte med medlemmar i Uppsala klimatprotokolls fokusgrupp Jakten på plasten.

- 2018: 24 januari, 8 maj, 6 september och 20 november.

Delprojektledarmöten

Projektledarens möten med övriga delprojektledare från de deltagande kommunerna i det regionala projektet Minskad klimatpåverkan från plastanvändning i kommunal verksamhet.

- 2018: 18 januari, 7 februari, 15 mars, 16 april, 14 maj, 22 maj och 14 juni.
- 2019: 15 januari och 23 januari.

Nyhetsbrev

Nyhetsbrevet har kontinuerligt sänts till projektdeltagarna samt medlemmar i fokusgruppen Jakten på plasten. Innehållet bestod av såväl nyheter om aktuella händelser i fokusgruppen, i projektet och omvärlden.

- 2018: 12 mars, 19 mars, 16 april, 25 april, 24 maj, 4 juni, 12 september och 2 november.

Kartläggning av plast

Under våren och hösten 2017 genomförde deltagarna i Klimateffektiv plastupphandling en kartläggning av deras respektive flöden av (både synlig och dold) plast. Du kan läsa mer om kartläggningen [här](#).

Utbildningar

Projektledaren har kontinuerligt anordnat kortare utbildningar om plast och dess miljö- och klimatpåverkan för projektdeltagarnas medarbetare.

2017:

- Uppsala kommuns miljöombudsutbildning (4 oktober).
- Sveriges lantbruksuniversitets Miljösamordnardag (9 november).
- Miljöombudsträff Uppsala Universitet (28 november).

2018:

- Anställda inom Uppsala kommuns verksamheter (24 januari, 15 februari).
- Uppsala kommuns energi- och klimatrådgivare (28 mars).
- Chefer i staben för gemensam service, Uppsala kommun (4 april).
- Anställda inom Uppsala kommuns verksamheter (7 maj).
- Kulturförvaltningen Uppsala kommun (16 maj).
- Anställda inom Uppsala kommuns verksamheter (20 juni).
- Sveriges lantbruksuniversitets miljöenhet (20 september).
- Medarbetare på Phosworks AB som producerat webutbildningen (5 oktober).
- Uppsala kommuns Måltidsservices event En hållbar eftermiddag för måltidspersonal, kockar inköpare (24 oktober).

Utbildningsmaterial

Projektet lade stor vikt vid kommunikation och olika former av kunskaps-höjande insatser. Följande utbildningsmaterial togs fram:

(i) Vägledning för klimateffektiv plastanvändning,

(ii) Webutbildning om plast och

(iii) Om plastförpackningar och materialåtervinning.

Du kan ta del av materialet [här](#).

Upphandlingsverktygen

Projektets främsta mål var att ta fram verktyg som underlättar kravställning i upphandlingar av plastprodukter. Följande verktyg till hjälp för upphandlare och inköpare togs fram:

- (i) Vägledning för klimateffektiv plastupphandling,*
- (ii) Klimatkrav för plastprodukter och*
- (iv) LCA-verktyg för klimatbedömning av plastprodukter.*

Du kan läsa mer om verktygen [här](#).

Studiebesök

Studiebesök Vattenfall Värme AB Uppsala

Våren 2018 bjöds både projektdeltagare och medlemmar i fokusgruppen Jakten på plasten bjöds in till studiebesök på Vattenfall värme AB: s anläggning i Uppsala.

Studiebesök SLU: s veterinärverksamhet

I samband med ett projektmöte våren 2018 bjöds deltagarna på en guidad tur i den veterinärmedicinska verksamheten, Sveriges lantbruksuniversitets centrum för veterinärmedicin och husdjursvetenskap.

Studiebesök Göteborgs Stad

Projektledare Anna Hilding tillsammans med övriga delprojektledare i det regionala projektet Minskad klimatpåverkan från plast i kommunal verksamhet, besökte Göteborgs Stad för att ta del av deras avfallsförebyggande arbete.

Samarbeten

Plast- och handskdagen

Projektet arrangerade en kunskapsdag för vårdpersonal tillsammans med Region Uppsala. Temat för dagen var användningen av plast inom vårdinriktad verksamhet och hur klimatpåverkan från plast kan minskas.

Stöd för nationell plastutredning

Projektledaren Anna Hilding medverkade i workshops samt med goda exempel från projektet som numera finns med i resultatet av regeringens plastutredning. Du kan ta del av utredningen [här](#).

Avfallscoach

I samarbete med Avfall Sverige stod Uppsala kommun som värd för en utbildning för avfallscoacher. Utöver andra inbjudna kommuner deltog från projektet även Uppsala kommun, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala Universitet och dessutom Uppsala Konsert och Kongress.

Andra klimatpåverkande åtgärder

Uppsala kommuns nya plastmål

Projektet var delaktigt i revisionen av Uppsala kommuns miljö- och klimatprogram för 2014–2023. Revideringen innebar bland annat att vikten av att arbeta med plast lyfts ytterligare med ett specifikt plastmål. Du kan ta del av plastmålet [här](#).

Utökade utmaningar inom Uppsala klimatprotokoll

Projektet var involverat i Uppsala klimatprotokolls klimatutmaningar som antogs hösten 2018. En av dessa utmaningar behandlar plast. Du kan läsa mer om utmaningarna [här](#).

Ökad källsortering

Under projekttiden arbetade flera av deltagarna aktivt med att fasa ut alla papperskorgar och dess soppåsar för att ersätta dessa med källsorteringsmöbler för att effektivisera och öka andelen avfall som sorteras.

Riskavfallsbehållare

Projektdeltagaren Vattenfall värme AB tog initiativ till att bjuda in övriga projektdeltagare och Uppsala klimatprotokoll till ett informationsmöte om riskavfallsbehållare tillverkade av förnybart material.

Ramar till ventilationsfilter

Projektet var delaktigt i Uppsala kommuns övergång från ventilationsfilterramar av plast till stål, vilket medför en rejäl minskning av koldioxidutsläpp vid förbränning av ramarna.

Slutseminarium

Den 6 februari 2019 anordnade projektet ett slutseminarium på Uppsala konsert och kongress. Totalt deltog cirka 110 personer. Du kan läsa mer om dagen [här](#).

Projektet i press och media

Projektet blev vid flera tillfällen kontaktade av olika media. Här följer ett urval.

2018:

- Projektledare Anna Hilding delaktig i telefonintervju om plast i Radio Uppland, januari 2018.
- Isabella Lövin på besök: [UNT 9 mars](#)
- Plasten i Uppsala och projektet: [UNT 11 maj](#)
- Papperspåsar till matavfallet: [UNT 15 juni](#)
- Om Uppsala och plast: [Upphandling 24](#)
- Aktuell Hållbarhet har skrivit en artikel i om samarbetet kring plast i projektet med speciellt fokus på Vattenfalls medverkan (Miljö & Utveckling nr 5 2018. Sid 24-28).

2019:

- Tidningen Recycling rapporterade om slutseminariet och projektets resultat: [Recycling 7 februari](#).
- Ragn-Sells uppmärksammade Uppsala kommuns arbete att införa cirkulära kriterier vid upphandling av plastprodukter: [Ragn-Sells 7 februari](#)
- Ragn-Sells utmärkelse av Uppsala kommun som en cirkulär förelöpare: [Ragn-Sells 27 mars](#)

Presentation av projektet i olika sammanhang

Om inget annat anges så presenterade projektledare Anna Hilding projektet och dess verksamhet.

2017 4 juli	Seminarium Almedalen med Uppsala kommun och Uppsala Klimatprotokoll.
29 september	Måltidsmässan Fyrishov, Uppsala kommun.
4 oktober	Miljöombudsträff Uppsala kommun.
11 oktober	Uppsala Klimatprotokollsdagen.
19–20 oktober	Klimatkommunernas nätverksträff. Uppsalas klimatstrateg Björn Sigurdsson deltog.
9 november	Miljösamordnardag SLU.
28 november	Miljöombudsträff Uppsala Universitet.
2018 23 januari	Miljöpartiets kommunfullmäktige-grupp. Kommunfullmäktiges första vice ordförande Maria Gardfjell talade om vikten om att jobba målmedvetet med att fasa ut den fossila plasten.
8 februari	Uppsala Klimatprotokolls Miljö- och energinätverk.
13 februari	Presenterade information om plast för studentgrupp från SLU som genomförde examensarbete om riskavfallsbehållare.
15 februari	Bidrog med kunskap om plast i diskussioner om klimatutmaningar vid Uppsala Klimatprotokolls klimatgruppsmöte.
9 mars	Isabella Lövin besökte Uppsala kommun för att få veta mer om hur vi arbetar med att minska klimatpåverkan genom bland annat smartare plastförbrukning och klimatsmarta idrottsanläggningar. Anna Hilding och Anna Karlsson presenterar projektet, Per Johansson från Upphandlingen talar om hur vi genom upphandling kan påverka plastanvändandet. Även Erik Fiedler Blackhammar från Fresenius-Kabi AB deltog och berättade om hur de jobbar aktivt för att fasa ut plasten i sin verksamhet.
14 mars	Klimatkommunernas workshop om upphandling i Stockholm.
25 april	Avfall Sveriges temadag i Lidköping.
26 april	Recyclingdagen Helsingborg.

15 maj	Miljömålsdagarna i Uppsala.
24 maj	IVL Svenska Miljöinstitutets konferens Tillståndet i miljön 2018, Stockholm.
7 juni	Världsmiljödagen Region Halland (Falkenberg).
12 juni	Uppsala Klimatprotokolls avslutande Rundabordsmöte.
20 juni	Utredningen Hållbara plastmaterial (M 2017:06): Utredningen med Åsa Stenmarck i spetsen bjöd in till workshop angående en smartare användning och ökad säker materialåtervinning.
30 augusti	Klimatkommunernas konferens i Göteborg.
5 september	Uppsala klimatprotokolls Klimatgruppsmöte.
6 september	SKL:s miljöstrategikonferens.
19 september	Aktuell hållbarhets konferens Plast och samhälle.
10 oktober	Samtal om plastens för- och nackdelar med studenter från CEMUS Uppsala universitet.
25 oktober	Plast- och handskdagen.
11 december	Region Dalarnas seminarium Medvetna inköp och smart upphandling.
27 november	Projektmedarbetare Therese Åhlvik presenterade projektet för Utrikespolitiska föreningen Uppsala.
2019 5 februari	Tarketts Hållbarhetsfrukost – Om hållbarhet ur ett upphandlingsperspektiv och hur offentlig verksamhet kan påverka cirkulär ekonomi.
21 februari	Startseminarium för Gävle kommuns projekt Jakten på plasten i Gävle.
25 februari	Therese Åhlvik berättade om projektet i Klimatsmartpodden. Finns att lyssna på här .

Minskad klimatpåverkan från plastanvändning i kommunal verksamhet

Projektet ingick som medfinansiering i projektet Minskad klimatpåverkan från plast i kommunal verksamhet, ett projekt som omfattar de fyra kommunerna Uppsala, Norrköping, Linköping och Eskilstuna.

Startseminarium

Uppsala kommun stod som värd för startseminariet för det regionala projektet 6 februari 2018. Åhörarna var från såväl Uppsala som Linköping, Norrköping och Eskilstuna kommun. Även deltagarna i det lokala projektet var inbjudna.

Referensgrupp

En referensgrupp startades upp under våren 2018 och delades av både det lokala och det regionala projektet. I referensgruppen ingår representanter från Bioinnovation, Naturskyddsföreningen, Hållbar kemi 2030, Swerea IVF, Avfall Sverige, Upphandlingsmyndigheten, Cleantech Östergötland, SKL Kommentus AB och Svensk Plastindustriförening.

Miljö- och klimatbedömningar

Det lokala projektet ansvarade för miljö- och klimatbedömningar i det regionala projektet. En livscykelanalys av förkläden genomfördes i syfte att kunna ta klimatsmarta beslut i samband med inköp av förkläden. Dessutom kommer det LCA-verktyg som producerats i det lokala projektet att fortsätta testas och utvecklas i det regionala projektet.

Delseminarium

Projektet deltog vid det regionala projektets delseminarium i Lidköping 12 mars 2019.

Uppsala klimatprotokoll

Uppsala klimatprotokoll är ett nätverk där företag, föreningar och offentliga organisationer med cirka 38 000 anställda samverkar för att bidra till en hållbar värld. Arbetssättet har inspirerats av FN:s klimatkonvention och bidrar till Uppsala kommuns miljö- och klimatmål och ett hållbart Uppsala. Medlemmarna jobbar för att hitta lokala lösningar på ett globalt problem. Lösningar som underlättar för alla att leva och verka klimatmedvetet. Arbetet har bland annat bidragit till att Uppsala kommun utsetts till Årets klimatstad av Världsnaturfonden 2013 och 2018.

klimatprotokoll@ uppsala.se

www.klimatprotokollet. uppsala.se